

Landbruks- og matdepartementet
postmottak@lmd.dep.no

Innspill til meldingen om jordbrukspolitikken

Det vises til ønske fra Landbruks- og matdepartementet om innspill til arbeidet med ny melding om jordbrukspolitikken. Norske Landbrukstenester er en interesse-/medlemsorganisasjon innenfor velferdsordningene i landbruket. Vi representerer ca. 15.000 bønder som aktivt bruker velferdsordningene i dag.

Gode og funksjonelle velferdsordninger i landbruket er viktig for å opprettholde et landbruk over hele landet. Tilbakemeldinger fra utvalg og i flere rapporter viser at muligheten til ferie og fritid, i tillegg til et sikkerhetsnett ved sykdom, er viktige moment for både rekruttering til, og framsnakking av jordbruket. Å være bonde kan i mange tilfeller være ensomt og gå ut over både familieliv og fritid. Undersøkelser mot kvinner viser at det i denne gruppen er en stor andel som er opptatt av muligheten til et sosialt liv på lik linje som andre, som en viktig forutsetning for å være i næringen. Det er ingen tvil om at velferdsordningene er viktige for å skape trivsel som bonde.

Velferdsordningene består i dag av følgende ordninger

Avløsning ved ferie og fritid som er en refusjonsordning i jordbruksavtalen der bønder med husdyrproduksjon kan få dekket utgifter inntil et visst beløp til avløsning, avhengig av bruksstørrelse. Ordningen har som formål å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk innenfor de målsettinger Stortinget har trukket opp.

Avløsning ved sykdom som har til formål å medvirke til å dekke kostnadene til avløsning ved egen eller barns sykdom, svangerskap, fødsel, adopsjon eller omsorgsovertaging og ved dødsfall. Tilskuddet blir gitt til dokumenterte, faktiske utgifter til avløsning i perioden det søkes tilskudd for.

Landbruksvikarordningen hvor landbruksvikarer skal avløse bøndene ved akutt sykdom og i krisesituasjoner. Det er landbrukstjenestene/avløserlagene som administrerer ordningen.

Sykepengeordningen som skal sørge for at jord- og skogbrukere får utbetalt sykepenger beregnet ut fra 100% grunnlag fra 17. dag i sykemeldingsperioden.

Tidligpensjon som skal bidra til å lette generasjonsoverganger i jordbruket for dem som har hatt hoveddelen av sine inntekter fra jordbruk/gartneri og skogbruk. Hensikten er å bidra til tidligere generasjonsskifter og dermed stimulere til rekrutteringen.

Se alle ordninger under ett

For at velferdsordningene skal fungere er det viktig at den kvalifiserte arbeidskraften er tilgjengelig når det er behov for den. Ansvaret for at dette fungerer er næringen sin egen, men det er viktig at rammevilkårene er med å bidrar til gjennomføringen.

En viktig del av velferdsordningen er avløsning ved sykdom. Når bonden selv ikke har mulighet til å gjøre jobben, må han stole på at det er noen som kan avløse han. Her skal Landbruksvikarordningen ta seg av den akutte krisen. Antall årsverk i denne ordningen vil allikevel bare dekke 1/3 av bøndenes behov, resten dekkes av de ansatte i landbrukstjenestene/avløserlagene, som i det daglige brukes til ferie og fritid. Det er nødvendig å se flere av ordningene under ett. Svekking av en ordning kan føre til reduserte tjenester i andre ordninger. Landbrukstjenestene/Avløserlagene har gjennom Landbruksvikarordningen stilt seg som garantister for beredskap ved sykdom og er avhengig av jevn sysselsetting ved ferie og fritid for å kunne oppfylle beredskapen.

Viktige moment i det videre arbeidet

- Velferdsordningene ligger i dag i grønn boks i WTO og har ikke noen forpliktelse om reduksjon i støtte.
- Det er viktig at refusjonskravet fortsatt består i ordningene, og at midlene er øremerket. Om ikke er vi redd for at mange blir tvunget til å prioritere vekk ferie og fritid, noe som kan medføre større behov for avløsning ved sykdom og kan gå ut over dyrevelferden. Mindre etterspørsel etter arbeidskraft vil også bidra til vanskeligheter med å få tak i kvalifisert arbeidskraft for de som etterspør dette. Dette gjelder både ved ferie/fritid og sykdom.
- Andre selvstendige næringsdrivende har ikke ansvar for husdyr 24/7 så det blir feil å sammenligne sykdom hos bønder med andre grupper. Av samme grunn er det viktig at sykepengeordningen består som i dag. Det er fornuftig å se på ordninger som fører til kortere og bedre saksbehandling ved avløsning ved sykdom.
- Det er viktig at forskrift til tidligpensjonsordningen sikrer at ordningen stimulerer til generasjonsskifte og rekruttering.
- Regelverk og tilskudd må følge utviklingen ellers i samfunnet.

For å sikre god rekruttering, og et landbruk over hele landet, er det nødvendig å fortsatt prioritere velfungerende velferdsordninger. Dette er en ordning som ikke kan forenkles bort, og vi oppfordrer departementet å ha fokus på velferd i forbindelse med ny melding om jordbrukspolitik.

Med vennlig hilsen
Norske Landbrukstenester